🔥 הסנה הבוער – משה נבחר לשליחות

כיתה ד' | תנ"ך | 45 דק' | שיעור לפי מעגל הלמידה · מערך למורה

❓ למה משה סירב שוב ושוב לשליחות – ומה זה מלמד אותנו על מנהיג?

עיגון בתוכנית הלימודים: כיתה ד' – ספר שמות: שעבוד מצרים, מנהיגות משה והיציאה ממצרים (שמות א'–ה' בפרקי החובה). הרעיון הגדול: התכונות של המנהיג מסייעות לו לקיים שליחות קשה; מיומנות: זיהוי תכונות הדמות ודרך עיצובה. (משרד החינוך, הפיקוח על הוראת המקרא – מיקוד תוכנית הלימודים יסודי תשפ"ה, טבלת כיתה ד' (ספר שמות: שעבוד מצרים, מנהיגות משה והיציאה ממצרים); תוכנית הלימודים בתנ"ך ממלכתי ליסודי – מיומנויות להבנת דרכי העיצוב הספרותי)

„-התכונות של המנהיג מסייעות בידו לקיים את השליחות שהוטלה עליו, שלעיתים בלתי אפשרית. | מיומנויות, כיתה ד עד כיתה ו: הלומדים יזהו דמויות ראשיות ומשניות, תכונותיהן ודרך עיצובן בסיפור המקראי."

מטרות

מטרה מרכזית: התלמידים/ות יתאימו כל אחת מחמש הטענות של משה בשמות ג–ד לתשובה שקיבל, ויסיקו מן הדו-שיח שתי תכונות של משה כמנהיג – כל אחת עם ראיה מן הכתוב.

- התלמידים/ות יאתרו בשמות ג–ד את חמש הטענות של משה ואת התשובה שקיבל על כל אחת.
- התלמידים/ות יתאימו טענה לתשובה וינמקו את ההתאמה מתוך הכתוב.
- התלמידים/ות יסיקו מן הכתוב שתי תכונות של משה כמנהיג ויביאו ראיה לכל אחת.
- התלמידים/ות ינסחו תשובה מעודדת לחבר שחושש לקבל תפקיד, על פי דגם התשובות שבסיפור.

ידע קודם: סיפור לידת משה, גדילתו בבית פרעה ובריחתו למדין (שמות ב). · שעבוד בני ישראל במצרים (שמות א).

מושגים: שליחות · ענווה · "אסרה נא ואראה" – סקרנות · "הנני" – נכונות · שותפות בהנהגה

חומרים: ספר תנ"ך מלא (לפי הנחיית הפיקוח בכיתות ד'–ו') · מקרן לסרטון ולסימולטור · דף לתלמיד · כרטיסי טענה ותשובה לעבודה בקבוצות

מהלך השיעור לפי שלבי מעגל הלמידה

1. פתיחת המעגל – איתור ידע קודם **6 דק'**	*איתור ידע קודם על משה והעלאת השערה.* 1. שואלת: "מה אנחנו כבר יודעים על משה – לידה, ארמון פרעה, בריחה למדין?" ורושמת ציר קצר על הלוח. 2. שואלת: "אילו הייתם רואים שיח שבוער ואינו נשרף – מה הייתם עושים?" אוספת השערות. 3. כותבת את השאלה המכוונת: "למה משה סירב שוב ושוב לשליחות – ומה זה מלמד על מנהיג?" **תשובות צפויות:** • תשובה צפויה: "הייתי בורח", "הייתי מתקרב לבדוק", "הייתי קורא למבוגר". • תפיסה שגויה נפוצה: "משה כבר היה מנהיג במצרים" ← תגובת המורה: "איפה משה נמצא עכשיו ומה הוא עושה? (רועה צאן במדין, ג, א)"

2. התנסות **14 דק'**	*קריאה בכתוב, צפייה והתאמה בין טענות משה לתשובות.* 1. מקרינה את סרטון "מספרת הסיפורים – שמות פרק ג" של מקראנט (2:28) ומבקשת לשים לב לשאלות הצפייה. 2. קוראת בקול את שמות ג, א–ו ושואלת: מה משה עשה כשראה את הסנה? ("אסרה נא ואראה את המראה הגדל הזה מדוע לא יבער הסנה", ג, ג). 3. מחלקת לקבוצות: א – ג, ז–יד; ב – ד, א–ט; ג – ד, י–יז. כל קבוצה מסמנת בצבע אחד את דברי משה ובצבע אחר את התשובה. 4. מפעילה את הסימולטור: הקבוצות מתאימות כל טענה לתשובה ומנמקות מתוך הפסוקים. 🎬 **סרטון:** מספרת הסיפורים - שמות פרק ג (מקראנט אתר התנך) – youtube.com/watch?v=yflCpoLZ8uA 🕹️ **סימולטור:** משה טוען – ה' עונה – מצאו את התשובה לכל אחת מחמש הטענות של משה. (בעמוד השיעור באתר) **תשובות צפויות:** • תשובה צפויה: "משה מסרב חמש פעמים: מי אנכי, מה שמו, לא יאמינו לי, כבד פה, שלח נא ביד תשלח." • תפיסה שגויה נפוצה: "משה פשוט פחד מפרעה" ← תגובת המורה: "בדקו את הטענה הרביעית (ד, י) – ממה משה חושש שם? האם כל הטענות עוסקות בפרעה?"
3. המשגה **10 דק'**	*המשגה: מן הדו-שיח לתכונות המנהיג ולמושגים שליחות ושותפות.* 1. אני מדגימה: כותבת טבלה "תכונה / ראיה מן הכתוב" וממלאת שורה ראשונה בקול: "משה סר לראות את הסנה – 'אסרה נא ואראה' (ג, ג). מכאן אני מסיקה: סקרנות." 2. נעשה יחד: ממלאים עוד שורות – נכונות: "ויאמר הנני" (ג, ד); ענווה: "מי אנכי כי אלך אל פרעה" (ג, יא); כנות לגבי קושי: "כי כבד פה וכבד לשון אנכי" (ד, י). מוסיפה את "והאיש משה ענו מאד מכל האדם אשר על פני האדמה" (במדבר יב, ג). 3. מגדירה עם הכיתה: שליחות – תפקיד שאדם מקבל כדי לפעול למען אחרים (ג, י); שותפות – "הלא אהרן אחיך... והיה הוא יהיה לך לפה" (ד, יד, טז). 4. עכשיו לבד: כל תלמיד/ה משלים/ה בדף תכונה נוספת עם ראיה משלו/ה. **מושגים:** שליחות – תפקיד שאדם מקבל כדי לפעול למען אחרים. משה נשלח להוציא את בני ישראל ממצרים (שמות ג, י). · ענווה – צניעות: אדם שאינו חושב שהוא גדול מאחרים. "והאיש משה ענו מאד" (במדבר יב, ג). · סקרנות – רצון לבדוק ולהבין דבר מפליא. משה אומר: "אסרה נא ואראה... מדוע לא יבער הסנה" (שמות ג, ג). · שותפות בהנהגה – חלוקת תפקיד בין שניים לפי הכוחות של כל אחד: אהרן ידבר אל העם, ומשה יוביל (שמות ד, יד–טז). **תשובות צפויות:** • תשובה צפויה: "משה היה צנוע, כי אמר 'מי אנכי' (ג, יא)". • תפיסה שגויה נפוצה: "הסירובים מראים שמשה לא היה מנהיג טוב" ← תגובת המורה: "מה אומר עליו במדבר יב, ג? האם מי שחושב שהמשימה קלה תמיד מתאים יותר?" **שאלות מסדר חשיבה גבוה:** • למה לדעתכם דווקא מי שאומר "מי אנכי" נבחר להנהיג? נמקו בעזרת הכתוב.

4. יישום – ביצועי הבנה **8 דק'**	*יישום: ניסוח עידוד לחבר על פי דגם התשובות שקיבל משה.* 1. מציגה מצב: חבר נבחר להנחות את טקס בית הספר ואומר "אני לא מתאים, אני מתבייש לדבר מול כולם". 2. מבקשת מכל זוג לכתוב שתי תשובות מעודדות ברוח התשובות שקיבל משה: "לא תהיה לבד", "נמצא לך שותף", "נתרגל יחד". 3. שני זוגות מציגים, והכיתה מזהה: לאיזו תשובה בסיפור כל תשובה דומה? **משימה:** חבר שלכם נבחר להנחות טקס ואומר: "אני לא מתאים". כתבו לו שתי תשובות מעודדות, וליד כל אחת – איזו תשובה מן הסיפור היא מזכירה. **תשובות צפויות:** • תשובה צפויה: "אני אעמוד לידך על הבמה" (כמו "כי אהיה עמך"); "נבקש מחבר שיקרא איתך" (כמו אהרן). • תפיסה שגויה נפוצה: עידוד כללי ("אתה תצליח") בלי קשר לסיפור ← תגובת המורה: "איזו תשובה בסיפור עזרה למשה בפועל? נסו לתת עזרה דומה." **שאלות מסדר חשיבה גבוה:** • איזו מן התשובות שקיבל משה הייתה עוזרת לכם הכי הרבה אילו אתם הייתם החוששים? למה?
5. סגירת המעגל – רפלקציה והערכה **7 דק'**	*הערכה מעצבת וסיכום הרעיון הגדול.* 1. מפעילה את השאלון. 2. כרטיס יציאה כתוב (3 דקות). 3. מסכמת בעזרת הרעיון הגדול של התוכנית: "התכונות של המנהיג מסייעות לו לקיים את השליחות" – ושואלת: איזו תכונה תעזור למשה הכי הרבה מול פרעה? **תשובות צפויות:** • תשובה צפויה: "הכנות שלו – הוא יודע שקשה לו לדבר ולכן מקבל את אהרן לעזרה." • תפיסה שגויה נפוצה: "אין לו תכונות שיעזרו" ← תגובת המורה: "חזרו לטבלה שלנו – מה מכל אלה יעזור מול פרעה?" **שאלות מסדר חשיבה גבוה:** • איזו תכונה של משה תעזור לו הכי הרבה בשליחות אל פרעה? נמקו. 📝 **שאלון** (7 שאלות) **ורפלקציה** – בדף לתלמיד. 🎟️ **כרטיס יציאה:** כתבו שתי תכונות של משה שגיליתם בסיפור הסנה. ליד כל תכונה – ציטוט מן הכתוב עם פרק ופסוק. • שתי תכונות שונות ומתאימות (סקרנות, נכונות, ענווה, כנות לגבי הקושי). • לכל תכונה ציטוט נכון עם פרק ופסוק (למשל "מי אנכי כי אלך אל פרעה" – ג, יא).

הלימה: מטרה – פעילות – עדות

איתור 5 טענות ותשובות	התנסות: קריאה בקבוצות וסימון בשני צבעים	הסימון בדף הקבוצה
התאמת טענה–תשובה	התנסות: הסימולטור (התאמה)	תוצאת הסימולטור והנימוק מן הפסוק; שאלון שאלות 2–3
תכונה + ראיה	המשגה: טבלת "תכונה / ראיה מן הכתוב"	כרטיס היציאה
תשובה מעודדת על פי הדגם	יישום: משימת "חבר שחושש"	שתי התשובות הכתובות וההשוואה לסיפור

התאמה לשונות

מתקשים	• למתקשים: עבודה רק על שלוש הטענות הראשונות, עם הפסוקים מודפסים ומסומנים מראש. • טבלת תכונות חלקית להשלמה (התכונה כתובה, הראיה חסרה).

בינוניים	• לבינוניים: התאמת חמש הטענות וחמש התשובות עם ציון מקום בכתוב. • מילוי טבלת תכונה–ראיה לפחות לשתי תכונות.
מתקדמים	• למתקדמים: להשוות בין "הנני" של משה (ג, ד) לבין הסירובים שבאו אחר כך – איך אפשר להסביר את השינוי? • לחפש בשמות ב סיפור קודם שמראה תכונה של מנהיג אצל משה (למשל ב, יא–יב או ב, טז–יז).

מחוון

- התלמיד מתאים נכון לפחות 4 מתוך 5 טענות לתשובות
- התלמיד מציין לפחות שתי תכונות של משה ולכל אחת ראיה מן הכתוב
- התלמיד מסביר את המושג שליחות במילים שלו
- התשובות המעודדות שכתב מתאימות לדגם שבסיפור

רב-תחומיות

- מדע וטכנולוגיה: משה רואה תופעה חריגה, סר להתבונן ושואל "מדוע" (שמות ג, ג) – תצפית ושאילת שאלה הם צעד ראשון בחקר, כמו בשיעורי מדע וטכנולוגיה.
- כישורי חיים: התמודדות עם חשש מתפקיד חדש ובקשת עזרה משותף – מיומנויות של מסוגלות אישית ועבודת צוות מתחום כישורי חיים.

תשובות השאלון: 1–א · 2–ב · 3–ג · 4–א · 5–ב · 6–ג · 7–ב

🔥 הסנה הבוער – משה נבחר לשליחות

שם _____ כיתה _____ תאריך _____

❓ למה משה סירב שוב ושוב לשליחות – ומה זה מלמד אותנו על מנהיג?

🕹️ **בסימולטור: מצאו את התשובה לכל אחת מחמש הטענות של משה.**
איזו תשובה לדעתכם עזרה למשה הכי הרבה? הסבירו.

_____

_____

🛠️ **משימה:** חבר שלכם נבחר להנחות טקס ואומר: "אני לא מתאים". כתבו לו שתי תשובות מעודדות, וליד כל אחת – איזו תשובה מן הסיפור היא מזכירה.

_____

_____

_____

📝 שאלון

1. מה ראה משה כשהגיע להר האלהים, חורב?

◯ סנה בוער שאינו נשרף ◯ נהר שנחצה ◯ עמוד ענן

2. מה אמר משה כשראה את הסנה?

◯ "אברח מכאן" ◯ "אסרה נא ואראה" ◯ "מי אנכי"

3. מה ענה משה כשה' קרא לו בשמו?

◯ "לא עכשיו" ◯ "מי קורא לי?" ◯ "הנני"

4. מה הייתה התשובה לטענה "מי אנכי כי אלך אל פרעה"?

◯ "כי אהיה עמך" ◯ "אהרן ידבר" ◯ "קח את המטה"

5. מי נבחר להיות "לפה" של משה?

◯ יתרו ◯ אהרן ◯ יהושע

6. איזו תכונה של משה עולה מכך שאמר "מי אנכי"?

◯ גאווה ◯ עצלות ◯ ענווה

7. מה פירוש המילה "שליחות" בסיפור?

◯ מסע לטיול ◯ תפקיד שאדם מקבל כדי לפעול למען אחרים ◯ מכתב שנשלח בדואר

🎟️ **כרטיס יציאה:** כתבו שתי תכונות של משה שגיליתם בסיפור הסנה. ליד כל תכונה – ציטוט מן הכתוב עם פרק ופסוק.

_____

_____

🪞 רפלקציה

מה למדתי היום על משה כמנהיג?

איך עזרה לי ההתאמה בין טענה לתשובה להבין את הסיפור?

מה הפליא אותי בהתנהגות של משה?

מתי אני מרגיש/ה "מי אנכי" – ומה יכול לעזור לי?

מה עוד הייתי רוצה לבדוק על השליחות של משה?

אני יכול/ה...	בטוח/ה	כמעט	עוד לא
אני יכול/ה למצוא בפסוקים את הטענות של משה ואת התשובות			
אני יכול/ה להסביר תכונה של משה בעזרת ראיה מן הכתוב			
אני יכול/ה להסביר מה היא שליחות			
אני יכול/ה לעודד חבר בעזרת רעיון מן הסיפור			